

*Za njim šum korakov in votel zasmeh —
že blaznost se vžiga v njegovih očeh.*

*Pa palico stisne od groze ves trd,
ozré se na tujko... zagleda se — v smrt.*

*Od tiste noči v ta strahotni kraj
prihajal je blaznež redno nazaj.*

*Da težke bolezni bi deda ozdravil,
tam rod je njegov prvo kočo postavil.*

*In god baš obhajal je sveti Jernej,
ko so okrasili z zelenjem jo vej.*

*A z leti tam zrasle še hišo so nove —
zdaj vas se slovenske Barkovlje zove.*

*V njih več ni spomina na strašno smrt,
ker polne lepot so kot solnčen vrt.*

Dr. Fr. Zbašnik:

Tolarji.

Ojej! Kje so pa moji tolarji?« S tem vzklikom se je vzbudil petletni Stanko in s široko odprtimi očmi zastrmel po sobi.

»Kakšni tolarji?« so vprašali vsi hkrati: mati, njegov bratec Ivan, ki je bil še enkrat toliko star kot on, in njegova tudi nekoliko starejša sestrica Anica. »Ali se ti je zmešalo, kali?«

»Saj sem jih imel! Vse polno sem jih imel — oh, nazaj mi jih dajte, če ste mi jih vzeli!...«

»Hahaha!« se zasmije Ivan. »Sanjalo se mu je! Imel si jih — tolarje, zdaj jih pa nimaš več! Zginili so, odnesel ti jih je nekdo... Zakaj jih pa nisi bolje tiščal v pesti?«

»Oh, saj sem jih!«

»Pa poglej, morda pa imaš vendar še katerega!«

Stanko res odpre pest in žalostno odkima:

»Nobenega nimam več! O mamica, ti ne veš, koliko jih je bilo! Vse polno, vse polno, velikih in majhnih. Kamor sem pogledal — sam denar! O, bil sem tako bogat! In kočijo sem imel, tako lepo kočijo in dva konja! In ti si sedela v kočiji, mama, pa Anica!«

»Kaj?... Jaz pa ne?« se oglasi Ivan.

»Tebe ni bilo!«

»A tako? Mene torej nisi povabil v kočijo? Le čakaj, to si zapomnim! Ko bom jaz prihodnjič sanjal, da imam avtomobil, te pa tudi ne bom povabil k sebi!«

»O jej, avtomobil!« zastoka Stanko. »V avtomobilu bi se jaz tako rad enkrat peljal!«

»Ali mene tudi ne vzameš k sebi v avtomobil? vpraša Anica Ivana.
»Ne vem — kako bo! Kakor bom pač pri volji!«
»Kakšno srce pa imaš ti, Ivan?« se začudi mati. »Človek mora biti vedno pri volji, da komu kaj dobrega stori!«

»Mamica!« zakliče spet Stanko. »Zdaj sem se spomnil: tudi o cekinih sem sanjal. Zdelo se mi je, kakor da so se kar iz solnca dol usipali. Vsa zemlja je bila z njimi pokrita.«

»V tem je nekaj resnice. Zakaj iz solnca se res usipljejo zlatniki!«

»Pa kam se usipljejo, mamica?«

»Vseposod! Na polja, na travnike, na vrtove in vinograde. Kamor posije zlati solnčni žarek, obrodi zemlja, in vse, kar zemlja rodi je vredno zlata. Na poljih zori pšenica in druga žita, na vrteh raznovrstno sadje, v vinogradih spet grozdje — vsega tega bi ne bilo brez zlatih solnčnih žarkov. Lahko se torej trdi, da se iz solnca res usipljejo zlatniki!«

»Oh, kaj mi če to,« se namrdne Stanko, »ko pa mi nimamo ne polja ne vrta ne vinograda!... Oj, mamica za kaj smo mi tako revni?...«

»Vedi Bog, zakaj! Včasih je bilo drugače! Imeli smo sredi mesta cvetočo trgovino in dobro smo živeli. A prišle so nesreče, potem nam je umrl še oče in zdaj smo pač v tem bornem predmestnem stanovanju in trpimo pomanjkanje...«

»Mamica, kdaj pa je bilo tisto, ko smo bili bogati?«

»Tebe tistikrat še ni bilo na svetu...«

»Vidiš, ali ti nisem že večkrat rekel, da si ti vedno prepozen!« se poroga Stanku Ivan. »To je baš tako, kakor je bilo zadnjič, ko smo se skušali, kdo dospe prvi na cilj. Ti si bil vedno zadnji, vedno prepozen!«

»Ivan, Ivan, kako si vendar poreden!« posvari mati Ivana. Stanko se pa ne da motiti po bratčevem zabavljanju. Njegove misli se vrte še vedno okoli bogastva, okoli kočij in avtomobilov in iznova se obrne do mamice:

»Mamica, kako pa postane človek bogat?«

»Priden mora biti, varčen in vztrajen...«

»Ali bom tudi jaz bogat, če bom priden?«

»Seveda boš, ako Bog dá!«

»O mamica, če bi bil jaz bogat! Ti ne veš, kaj bi vse kupil tebi in Anici!«

»Tako?« vzklikne Ivan. »Ali meni pa nič? Čakaj me!«

Pa skoči k Stanku in ga prime za uho.

»Pusti me!« ugovarja Stanko. »Saj kupim tudi tebi, ampak ne toliko kakor mamici in Anici, da veš!«

»Pa zakaj meni ne?«

»Ker mi vedno nagajaš in si me zadnjič tepel!«

»Toda, zakaj sem te tepel? Zato, ker nisi bil priden! In če priden ne boš, tudi bogat ne boš! Dobro sem ti torej hotel!«

»Bom, bom priden in tudi bogat bom!« ponavlja Stanko bolj sam zase, potem pa hipoma drhteče vzklikne: »Sem, sem, k meni, mamica!«

»Kaj pa je, Stanko, kaj?«

Mati se skloni čezenj, on ji pa položi ročice okoli vratu, pritegne jo k sebi in ji zašepeta:

»O mamica, kako lepo bo, kadar bom bogat! Nič več ne boš vzdihovala, nič več trpela pomanjkanja! Vsega ti bom dal, vsega! In v avtomobilu se boš vozila z mano!«

Mati mu nič ne reče na to, obriše si le solzo, ki se ji je utrnila iz očesa in prav prisrčno ga poljubi.